

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 13.10.2014
COM(2014) 634 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Pokrok na cestě k dokončení vnitřního trhu s energií

{SWD(2014) 310 final}
{SWD(2014) 311 final}
{SWD(2014) 312 final}
{SWD(2014) 313 final}
{SWD(2014) 314 final}
{SWD(2014) 315 final}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Pokrok na cestě k dokončení vnitřního trhu s energií

1. ÚVOD

V posledních dvou desetiletích byla evropská energetická politika důsledně zaměřena na dosažení tří hlavních cílů: energie v Evropské unii by měla být cenově dostupná a za konkurenceschopné ceny, měla by být vyráběna environmentálně udržitelným způsobem a pro každého by měla být zajištěna bezpečnost dodávek. Základním předpokladem pro dosažení těchto cílů nákladově efektivním způsobem je dobře integrovaný vnitřní trh s energií.

V roce 2011 hlavy států a předsedové vlád uznali význam vnitřního trhu s energií a stanovili jasnou lhůtu pro jeho dokončení, a to do roku 2014, přičemž zdůraznili, že po roce 2015 by již žádný členský stát EU neměl být izolován od evropských plynárenských a elektroenergetických sítí¹. Tyto cíle byly od té doby mnohokrát zopakovány a výslovně potvrzeny všemi hlavními zúčastněnými stranami, od průmyslových sdružení po organizace spotřebitelů². Mimořádný význam odvětví energetiky pro konkurenceschopnost, blahobyt a nezávislost Evropy znamená, že EU si nemůže dovolit v této oblasti selhat³.

V listopadu 2012 podala Komise vyčerpávající zprávu o stavu vnitřního trhu s energií, přičemž zhodnotila dosud dosažené výsledky a určila tři hlavní výzvy, na které se musí naše činnost v budoucnu zaměřit⁴. Výzvy a související opatření se týkaly jednak potřeby zavádět a uplatňovat stávající právní předpisy a jednat v souladu s nimi, jednak potřeby připravit naše energetické systémy na nízkouhlíkovou budoucnost a jednak nutnosti učinit středem zájmu spotřebitele, neboť spotřebitel je klíčovým faktorem nezbytného přechodu a zároveň konečným příjemcem přínosů liberalizačního úsilí. Nyní nastal čas zhodnotit pokrok dosažený při řešení těchto otázek a určit přetrvávající nedostatky v této oblasti.

V lednu 2014 zveřejnila Komise zprávu „Ceny energie a energetické náklady“, v níž uvedla, že velkoobchodní ceny elektřiny v EU výrazně poklesly a že velkoobchodní ceny plynu

¹ Závěry Evropské rady ze dne 4. února 2011, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/trans/119253.pdf.

² Viz např. písemná stanoviska Mezinárodní federace průmyslových odběratelů energie (IFIEC) (http://www.ifieceurope.org/docs/20140225%20IE_Manifesto.pdf), organizace Eurogas (http://www.eurogas.org/uploads/media/Internal_market_13PP011_-_Eurogas_Position_Paper_on_the_Internal_Energy_Market_-_24.01.13.pdf), Eurelectric (<http://www.eurelectric.org/news/2012/achieving-the-internal-energy-market-by-2014-must-remain-key-priority-eurelectric-urges/>) a Evropské organizace spotřebitelů (BEUC) (http://www.beuc.eu/publications/x2013_091_mgo_memorandum-greek_presidency.pdf).

³ Závěry Evropské rady ze dne 21. března 2014, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/141749.pdf.

⁴ Sdělení Komise „Zajistit fungování vnitřního trhu s energií“ ze dne 15. listopadu 2012, http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/20121115_iem_0663_en.pdf.

zůstaly od roku 2008 zhruba stabilní⁵. Nicméně maloobchodní ceny energie v Evropě mezi roky 2008 a 2012 výrazně vzrostly, mimo jiné v důsledku zvyšujících se daní a poplatků z energie, které tvoří významnou část účtů za energie v maloobchodním odvětví⁶. Ceny se navíc v různých členských státech značně liší, což poukazuje na důležitost důkladného posouzení jejich zásahů a zdůrazňuje potenciál a potřebu větší politické koordinace⁷.

Potřeba koordinovat politiky v raném stadiu byla také hlavním důvodem, proč Komise v lednu letošního roku navrhla nový rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky na období do roku 2030. Konkurenceschopný a integrovaný vnitřní trh s energií je důležitým prvkem uvedeného rámce, neboť poskytne nezbytné prostředí pro dosažení budoucích ambiciózních cílů politiky v oblasti energetiky a klimatu nákladově efektivním způsobem, a tím pomůže zajistit, aby ceny energie pro podniky a domácnosti nebyly narušeny a aby se zachovala potřebná důvěra investorů.

Krise na Ukrajině se všemi souvisejícími riziky pro bezpečnost dodávek v nejnovější době znovu ukázala, jaké výhody plynou EU z dobře integrovaných a propojených trhů s energií s diverzifikovanými dodávkami a solidárním chováním v době krize. Musíme se i nadále zaměřovat na diverzifikaci dodávek plynu, výstavbu chybějících článků k propojení izolovaných oblastí, rozvoj našich vlastních nízkouhlíkových zdrojů energie a zajištění integrace obnovitelných zdrojů energie bezpečným a spolehlivým způsobem, vytvoření likvidních obchodních míst a odstranění zbytečných administrativních překážek, zvýšení investic do stále inteligentnějších sítí, posílení postavení spotřebitelů a rovné uplatňování společných právních předpisů v oblasti energetiky v celé Unii. Regionální spolupráce má pro dosažení těchto cílů rozhodující význam a nedávné krize ukázaly, že již není možné, aby členské státy jednaly samostatně.

V tomto sdělení je zdůrazněno, že se EU ubírá správným směrem. Ale i když děláme výrazné pokroky, je rovněž zřejmé, že máme před sebou ještě hodně práce a že stále existují nedostatky, které jsou překážkami pro hladce fungující trh.

2. INTEGRACE TRHU POSTUPUJE A PŘINÁŠÍ KONKRÉTNÍ VÝSLEDKY

Není pochyb o tom, že dobře fungující přeshraniční trh s energií je jediným realistickým nástrojem k zachování zdravého a efektivního energetického odvětví v EU v budoucnu. V nedávné studii zadané Komisí se odhaduje, že se čisté hospodářské přínosy dokončení vnitřního trhu pohybují v rozmezí 16 – 40 miliard EUR ročně⁸.

⁵ Hospodářská soutěž je důležitým, nikoli však jediným faktorem, který přispěl k tomuto snížení. Dalšími důležitými faktory jsou zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie, které mohou vyrábět s nulovými mezními náklady, jakož i hospodářský útlum.

⁶ Sdělení Komise „Ceny energie a energetické náklady“ ze dne 22. ledna 2014, http://ec.europa.eu/energy/doc/2030/20140122_communication_energy_prices.pdf.

⁷ Komise se touto otázkou zabývala zejména ve svém balíčku z listopadu 2013, který se týká veřejných zásahů v odvětví energetiky, C(2013) 7243 final.

⁸ Studie „Benefits of an Integrated European Energy Market“, Booz & Company Amsterdam, strana 21, http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/studies/doc/20130902_energy_integration_benefits.pdf.

2.1 Integrovaný trh je základem nákladově efektivní dekarbonizace našich energetických systémů

V současné době pochází 23,5 % elektřiny vyrobené v Unii a 14 % konečné spotřeby energie ve všech odvětvích z obnovitelných zdrojů energie. Tím je EU na dobré cestě ke splnění svého cíle, aby 20 % naší spotřeby energie pocházelo do roku 2020 z obnovitelných zdrojů energie, i když k dosažení tohoto cíle bude nutné vyvinout další úsilí. To představuje pevný základ pro další pokrok a dosažení ambicióznějšího cíle v oblasti obnovitelných zdrojů energie do roku 2030⁹. Komise navrhl, aby byl stanoven cíl pro celou EU ve výši nejméně 27 %¹⁰.

Větší pronikání energie z obnovitelných zdrojů na trh s sebou přináší také problémy. Proměnlivost a omezená předvídatelnost sluneční a větrné energie kladou zvýšené nároky na stabilitu sítě. Pro řešení této výzvy jsou bezpochyby nejvhodnější dobře integrované trhy¹¹. Díky nim je možné propojit oblasti s doplňující skladbou zdrojů energie a učinit tak energetický systém odolnějším vůči výkyvům v poptávce nebo nabídce. Názorným příkladem jsou vzájemně provázané německé a francouzské trhy s elektřinou, kde nepřetržité přeshraniční toky umožňují Německu udržet systém stabilním v době silného větru a slunečního záření a současně Francii umožňuje zajistit si dodávky ve špičkách poptávky.

Přeshraniční obchod s elektřinou mezi většinou zemí EU vzrostl a totéž platí pro používání propojovacích vedení – podíl dovozu na celkové elektřině dostupné pro konečnou spotřebu v letech 2008 až 2012 ve 23 členských státech vzrostl. Ještě však ani zdaleka nedosahuje svého plného potenciálu. Větší objem obchodu vyžaduje posílení fyzického propojení našich trhů, které je v mnoha oblastech EU stále ještě nedostatečné. Také vyžaduje, aby byly odstraněny zbývající překážky přeshraničního obchodu, jako jsou zbývající omezení vývozu nebo neúměrné požadavky týkající se licencí.

Dobře fungující trhy mohou dále podpořit a ocenit pružnost a energetickou účinnost. Pokud ceny odrážejí rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou a spotřebitelé těží z možnosti přizpůsobit své vzorce spotřeby cenovým signálům (reakce strany poptávky), mohou být celkové náklady na zajištění dodávek energie sníženy, protože se sníží potřeba drahých výrobních a síťových kapacit v době špiček.

2.2 Dobře propojený vnitřní trh s energií je klíčem k zajištění dodávek energie

Evropa má v porovnání s ostatními regiony světa tradičně velmi vysoký stupeň zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny, a to mimo jiné díky spolehlivosti našich sítí. Jak je uvedeno výše, zachování stejné úrovně stability sítě se stává stále náročnějším úkolem, protože do skladby zdrojů energie vstupuje stále rostoucí podíl různých obnovitelných zdrojů energie. Evropské přenosové soustavy elektrické energie musí být navzájem lépe propojeny a

⁹ Sdělení Komise „Rámec politiky pro oblast klimatu a energetiky v období 2020–2030“ ze dne 22. ledna 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0015&from=EN>.

¹⁰ COM(2014)15 final.

¹¹ Spolu s dobře fungujícím trhem usnadní přechod na udržitelné, nízkouhlíkové a účinné energetické systémy zavedení systému EU ETS a úplné poevropštění struktury trhu s uhlíkem v roce 2013.

provozovatelé musí úžeji spolupracovat, aby byl systém po celý den v rovnováze. Větší propojené území umožní lépe vyvažovat proměnlivost obnovitelných zdrojů. V tomto ohledu je třeba, aby se Evropa i nadále zabývala účinky neplánovaných toků energie (tzv. „kruhových toků“) na přeshraniční integraci trhů, které v některých částech střední a východní Evropy stále působí problémy.

V odvětví plynu je ještě zřejmější, že konkurenceschopný a integrovaný vnitřní trh má pro Evropu zásadní význam pro zajištění vysoké úrovně zabezpečení dodávek. Vzhledem k letošní krizi na Ukrajině se bezpečnost dodávek energie a energetická závislost dostaly opět na přední místa agendy EU. Komise v návaznosti na závěry Evropské rady ze dne 21. března 2014 předložila podrobnou studii a komplexní plán pro snížení energetické závislosti EU¹². Prioritou v této souvislosti zůstává i ukončení izolace členských států, které jsou dnes zcela závislé na jediném externím dodavateli.

Celková situace v oblasti bezpečnosti dodávek zemního plynu v Evropě se za posledních pět let výrazně zlepšila. Odolnost bezpečnosti dodávek zemního plynu v Evropě byla v posledních letech podrobena několika zkouškám. Únor 2012 a březen 2013 byly mnohem chladnější, než se předpokládalo, avšak trhy nadále fungovaly dobře a plyn byl dodáván tam, kde po něm byla největší poptávka, a tím se zabránilo vzniku nedostatku kdekoli v Evropě. I v případě závažného narušení dodávek plynu je Evropa dnes v mnohem lepší pozici než před pěti lety. Od schválení nařízení o bezpečnosti dodávek¹³ členské státy zvýšily své úsilí a investovaly do pružnějších plynovodů, větších skladovacích kapacit, posílily havarijní připravenost a plány reakce a zvýšily koordinaci.

Úroveň bezpečnosti dodávek zemního plynu v Evropě se dále zvýší, například díky otevření jižního koridoru, který umožní dodávky plynu z Ázerbájdžánu na evropské trhy, jakož i díky výstavbě dalších chybějících spojů a terminálů LNG, například v Pobaltí a v Polsku. Tyto investice ukazují, že integrovaný trh čítající 500 milionů spotřebitelů a s roční spotřebou 480 mld. m³ je i nadále atraktivním místem, na kterém budou investoři investovat a producenti prodávat svůj zemní plyn. Tyto investice však samy o sobě nestačí k tomu, aby byla nyní a v budoucnu zajištěna odpovídající úroveň bezpečnosti dodávek. Aby byly zajištěny dodávky, musí být trh EU se zemním plynem místem, na němž se účastníci trhu mohou spolehnout na to, že s nimi bude zacházeno spravedlivě na základě transparentního a stabilního právního rámce. V zájmu zachování vysokých standardů pro zabezpečení dodávek, na které je EU zvyklá, a omezení s tím souvisejících nákladů musí členské státy přistupovat k vnitřnímu trhu se vší vážností a uplatňovat právní rámec¹⁴ a podporovat vhodné investice.

2.3. Konkurenční trhy zajišťují konkurenceschopné ceny a snižují systémové náklady

¹² Sdělení Komise, „Evropská strategie energetické bezpečnosti“, ze dne 28. května 2014 http://ec.europa.eu/energy/doc/20140528_energy_security_communication.pdf.

¹³ Nařízení (EU) č. 994/2010 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení směrnice Rady 2004/67/ES, Úř. věst. L 295/1.

¹⁴ Patří sem také pravidla pro státní podpory, pro oblast životního prostředí, jakož i závazek EU k postupnému ukončování dotací na fosilní paliva.

Rostoucí hospodářská soutěž na velkoobchodním trhu měla významný dopad na ceny. V odvětví elektřiny došlo k výraznému poklesu cen – mezi 35 % a 45 % v období let 2008 až 2012¹⁵ – a v odvětví zemního plynu zůstaly ceny stabilní. Propojovací vedení jsou využívána účinněji a lepší právní úprava zajišťuje, že při rozhodování o tom, která elektrárna by měla ve kterém okamžiku produkovat, je realizováno nákladově nejefektivnější řešení. Kromě toho jsou na integrovaném trhu výrazně nižší systémové náklady¹⁶.

Pokud jde o odvětví plynu, diverzifikace dodávek, a to zejména v západní části kontinentu, umožnila Evropě využívat v období 2007–2010 nízké dovozní ceny LNG. Několik dlouhodobých smluv s tradičními dodavateli bylo částečně a v různém rozsahu nově vyjednáno, a to zejména v oblastech, kde existují alternativní možnosti dodávek. Tato nová jednání vedla následně ke snížení významu zastaralých vazeb na cenu ropy ve smlouvách o dodávkách zemního plynu.

I když ceny LNG po nárůstu poptávky v Asii po havárii ve Fukušimě vzrostly, zůstaly ceny v evropských plynárenských uzlech pod kontrolou. Zatímco klíčové prvky pro fungující uzel byly doposud k dispozici pouze v severovýchodní Evropě, poslední dva roky dochází k důležitému pozitivnímu vývoji například v Itálii, Polsku a České republice. Dobře organizované, transparentní trhy, které fungují v celé Evropě podle stejného souboru jednoduchých, harmonizovaných pravidel, podstatně usnadňují prodejcům přeshraniční přepravu plynu a obchodování s ním.

Uzly a energetické burzy neusnadňují pouze obchod, ale poskytují také důležité informace o hodnotě obchodované komodity. Bez ohledu na to, zda jde o odvětví plynu či elektřiny, cena v uzlu nebo na energetické burze ukazuje, kde je poptávka vysoká a nabídka nízká nebo naopak. V krátkodobém horizontu tyto cenové signály zajistí, že elektřina a plyn budou distribuovány ekonomicky účelným způsobem. V důsledku toho jsou dnes přeshraniční propojovací vedení využívána mnohem účinnějším způsobem než dříve a toky ekonomicky „nesprávným“ směrem se již téměř nevyskytují¹⁷. V dlouhodobém výhledu jsou tyto cenové signály zásadní, neboť naznačují, kde mají investice do rozšíření infrastruktury nebo výrobních kapacit smysl¹⁸.

¹⁵ Sdělení Komise „Ceny energie a energetické náklady“ ze dne 29. ledna 2014, http://ec.europa.eu/energy/doc/2030/20140122_communication_energy_prices.pdf.

¹⁶ Studie „Benefits of an Integrated European Energy Market“, Booz & Company Amsterdam, strana 21, http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/studies/doc/20130902_energy_integration_benefits.pdf.

¹⁷ Viz obrázek [26] v pracovním dokumentu útvarů Komise „Trends and developments in European energy markets“ (Trendy a vývoj evropských trhů s energií), který je připojen k tomuto sdělení, SWD (2014) 310.

¹⁸ Pokud existují obavy týkající se chybějících investičních signálů v určitém regionu v rámci širší cenové oblasti (obecně odpovídá členskému státu), je to způsobeno buď nedostatečnou silou sítě, nebo je to známkou významných hospodářských rozdílů mezi dvěma částmi cenové oblasti. Jakmile je zajištěna síla a stabilita sítě, nemá zeměpisná poloha výroby na bezpečnost dodávek sama o sobě vliv. To je skutečně jedna z výhod vnitřního trhu s elektřinou. Provozovatelé přenosové soustavy by během posilování sítě měli být schopni po omezenou dobu a způsobem schváleným regulačními orgány zajistit si služby na podporu systému; regionální kapacitní mechanismus v rámci jedné cenové oblasti by však narušoval fungování trhu.

Jinými slovy, cenové signály pomáhají optimalizovat využívání stávající infrastruktury a zajišťují, abychom investovali do ekonomicky nejúčelnějších projektů pro budoucnost, což nám umožní udržet dnes velkoobchodní ceny pod kontrolu a zároveň během procesu modernizace a dekarbonizace našeho energetického odvětví zachovat cenově dostupný energetický systém.

Vývoj cen na velkoobchodních trzích je sice povzbudivý, avšak spotřebitelé tyto přínosy přímo nepocítují. Významnou a stále rostoucí¹⁹ část maloobchodní ceny energie v EU představují daně a příplatky. Ve většině Evropy jsou maloobchodní trhy stále ještě organizovány na principu jednosměrného toku energie z centralizované velkoprodukce k mnoha jednotlivým spotřebitelům. Avšak s tím, jak jsou všem spotřebitelům stále dostupnější nové technologie, jako například inteligentní měřiče, automatizace v domácnosti a malokapacitní výroba, vzniká tím příležitost a dokonce nutnost umožnit spotřebitelům kontrolovat cenu své spotřeby energie, a zároveň usnadnit začlenění energie z obnovitelných zdrojů do distribuční sítě a zvýšit její účinnost²⁰.

3. INTEGRACE TRHU VYŽADUJE VÍCE SÍTÍ A TRANSPARENTNÍ, JEDNODUCHÁ A STABILNÍ PRAVIDLA

I když bylo dosaženo značného pokroku, zbývá ještě vykonat mnoho práce. Aby bylo možné hladce obchodovat s plynem a elektřinou nebo je přepravovat přes hranice, jsou na jedné straně potřebné fyzické kabely nebo potrubí („hardware“) a na straně druhé jasný, jednotně uplatňovaný regulační rámec („software“). Přenosové sítě i regulační rámce se však vytvářely na vnitrostátní úrovni, přičemž byly pochopitelně zaměřeny na optimalizaci vnitrostátního systému. Nyní je potřeba sloučit je do regionálních a celounijních systémů.

3.1 Hardware: investování do sítí budoucnosti

Software nemůže fungovat bez hardwaru a trhy s energií mohou fungovat pouze tehdy, pokud jsou dobře propojeny. V posledních letech jsme svědky pokroku při provádění investic, zejména do přenosové infrastruktury a zejména v zemích, kde je zaveden stabilní regulační rámec²¹. Energetický systém, v němž členské státy usilují o soběstačnost ve své výrobě elektřiny nebo těžbě plynu či jeho dovozu, již není smysluplný ani účelný.

3.1.1 Významný pokrok

¹⁹ Z údajů mezi roky 2008 a 2012 vyplývá zvýšení daní a poplatků.

²⁰ Podle plánů členských států týkajících se zavádění inteligentních měřících systémů, které jsou založeny na povinnosti podle přílohy I odst. 2 směrnice 2009/72/ES, bude mít do roku 2020 inteligentní měřič 72 % všech spotřebitelů elektrické energie. Solární panely na střechách představují v současné době v Německu 11,5 % a v Itálii 5 % celkové instalované výrobní kapacity. Zdroje: KEMA (2014) „Integration of Renewable Energy in Europe“ (Integrace obnovitelných zdrojů energie v Evropě), EPIA, pvgrid.eu, Komise.

²¹ Pracovní dokument útvarů Komise o provádění projektů TEN-E, EEPR a projektů společného zájmu, který je připojen k tomuto sdělení, SWD(2014) 314, a pracovní dokument útvarů Komise o investičních projektech do energetické infrastruktury, který je připojen k tomuto sdělení, SWD(2014) 313.

Díky důslednému uplatňování ustanovení třetího energetického balíčku, včetně pravidel pro oddělení a pravidel pro povinné zavedení desetiletého plánu rozvoje sítě, existuje nyní investiční prostředí, které zajišťuje, že jsou budována vedení, která jsou nejvíce potřebná. Třetí balíček snížil jak motivaci, tak schopnost provozovatelů vrátit se k diskriminačnímu chování nebo bránit výstavbě důležité infrastruktury. V současnosti je u 96 z přibližně 100 provozovatelů přenosové soustavy v Evropě ověřeno, že dodržují některý z modelů oddělení podle třetího energetického balíčku²². Komise bude situaci nadále sledovat a zachová ostražitost, aby zajistila dodržování pravidel hospodářské soutěže EU.

Je třeba více investovat do strategické energetické infrastruktury a Evropa může pomoci podpořit důležité investice jak finančně, tak administrativně. Komise proto v květnu 2014 navrhla zvýšit stávající cíl 10 % propojení na 15 % do roku 2030²³. V současné době se průměrná míra propojení pohybuje na úrovni zhruba 8 %. Navíc v říjnu 2013 Komise přijala první seznam Unie s 248 projekty společného zájmu, které je nutné urychleně realizovat za účelem dalšího posílení integrovaného trhu. Tři čtvrtiny těchto projektů by měly být dokončeny do roku 2020.

Označení projektu jako projekt společného zájmu znamená, že může využívat efektivnější postupy pro udělování povolení. Kromě toho může získat finanční podporu od Evropské unie v rámci Nástroje pro propojení Evropy. Na energetickou infrastrukturu bylo vyčleněno 5,85 miliardy EUR^{24, 25}.

Již Evropský energetický program pro hospodářské oživení (EEPR) z roku 2010 a jeho provádění ukázaly, jak politický konsensus a cílené financování z prostředků Unie mohou rozhodujícím způsobem urychlit výstavbu důležitých projektů v oblasti infrastruktury, a tím podpořit nejen trhy s energií, ale také hospodářství obecně. V rámci tohoto programu bylo uskutečněno několik projektů v oblasti zpětného toku ve střední a východní Evropě, například mezi Německem a Polskem, čímž se evropská plynárenská soustava stala odolnější vůči potenciálním nabídkovým šokům.

Kromě toho bylo již dokončeno mnoho chybějících spojů, jako například elektrické kabely mezi Estonskem a Finskem nebo mezi Spojeným královstvím a Irskem. Další zásadní projekty jsou v současnosti ve výstavbě, jako například terminály LNG v Polsku a Litvě, propojení elektrických sítí mezi Švédskem a Litvou nebo propojovací plynovod na maďarsko-slovenské hranici.

²² Nejoblíbenějším modelem oddělení je model úplného oddělení vlastnictví. Model ITO uplatňuje v odvětví plynu přibližně jedna třetina provozovatelů přenosových soustav. V odvětví elektřiny uplatňuje model ITO pouze šest provozovatelů přenosových soustav. Účinnost modelu ITO je posouzena v pracovním dokumentu útvarů Komise připojeném k tomuto sdělení, SWD(2014) 312.

²³ Viz poznámka pod čarou 12.

²⁴ Pracovní dokument útvarů Komise o provádění projektů TEN-E, EEPR a projektů společného zájmu, který je připojen k tomuto sdělení, SWD(2014) 314.

²⁵ Investice může rovněž podporovat Evropský fond pro regionální rozvoj, zejména v méně rozvinutých regionech.

3.1.2 Naléhavě musí být vybudována další infrastruktura

Aby naše plynárenské a elektrické sítě byly připraveny na budoucnost, je nutné posílit stávající přepravní plynovody a vedení v rámci jednotlivých trhů i mezi nimi. V odvětví plynu by se investice měly v první řadě zaměřit na ukončení izolace pobaltských států a diverzifikaci dodávek v mnoha státech středovýchodní a jihovýchodní Evropy.

Německo a vnitřní baltská spojení představují kritické oblasti, v nichž jsou kapacity pro přepravu elektřiny uvnitř tržní oblasti nedostatečné. Prioritou zůstává také nadále lepší propojení elektrických rozvodných sítí Iberského poloostrova, Pobaltí a Irska a Spojeného království s pevninou. Další důležitou výzvou je vybudování integrované přibřežní elektrizační soustavy v Severním moři, jakož i elektrických dálnic, které umožní nákladově optimální integraci významného podílu energií vyráběných v EU z obnovitelných zdrojů na moři i na pevnině do energetické soustavy. Aby se elektrické rozvodné sítě vyrovnaly s budoucími výzvami, musí být inteligentnější. Zejména na úrovni distribuce musí být investice do inteligentních měřičů a místní výroby doprovázeny investicemi, které provozovatelům distribučních sítí umožní spravovat síť inteligentnějším a účinnějším způsobem. Inteligentní sítě rovněž nabízejí průmyslovému odvětví jedinečnou příležitost vyvíjet technická řešení a inovativní výrobky, které automatizují síť nebo domácnost, což je oblast, ve které jsou společnosti v EU tradičně dobré.

Vzhledem k tomu, že největší část investic do sítí nebude pocházet z veřejných prostředků, je třeba dále zlepšit investiční prostředí. V důsledku toho zůstává přetrvávajícím problémem přístup k financování pro rozvoj infrastruktury v EU. Investice do energetické infrastruktury jsou kapitálově náročné projekty, které vyžadují stabilní a předvídatelné regulační podmínky. Zatímco investoři se stále vyhýbají rizikům, neexistence stabilního regulačního rámce může otřást důvěrou investorů. Probíhající práce týkající se společných celoevropských pravidel pro stanovení sazeb za přenos zemního plynu, jakož i postup vyvinutý vnitrostátními regulačními orgány a Komisí při stanovování regulačních režimů na míru pro významné nové jednotlivé projekty (jako např. TAP nebo Eleclink), představují kroky správným směrem, na které je třeba dále navazovat.

Členské státy musí provést nařízení o transevropských energetických sítích (TEN-E), aby určily a dokončily nejdůležitější projekty společného zájmu. Nynější prodlení v provádění, například v určení jednotných kontaktních míst pro udělování povolení, jsou nepřijatelná. Kromě budování nové infrastruktury je nutné zajistit, aby stávající infrastruktura byla využívána účinně a ve prospěch bezpečných dodávek. V této souvislosti si je Komise vědoma toho, že míry využití terminálů LNG v posledních letech a měsících klesají, což vytváří tlak na odvětví. Zdá se, že i komerční využívání zařízení pro skladování plynu má klesající tendenci, i když objem skladovaného plynu dosáhl v srpnu 2014 rekordní úrovně. Nejistoty na trhu jistě vystavují provozovatele LNG a skladovacích zařízení zvýšeným obchodním rizikům. Je nutné posoudit možné dopady tohoto vývoje na bezpečnost dodávek v dlouhodobém horizontu.

3.2 Software: potřeba transparentních, jednoduchých a důsledných pravidel

Vzhledem k tomu, že velkoobchodní trhy s plynem a elektřinou začínají přesahovat trhy vnitrostátní a že energetické společnosti rozšiřují své činnosti za hranice domácího trhu, neměla by integrace trhu být omezována regulací a regulačním dohledem, které zůstávají zaměřeny vnitrostátně. Různorodá směsice vnitrostátních regulačních režimů, jakož i četnost změn v regulačním rámci v některých členských státech, vedla ke vzniku zbytečných správních a transakčních nákladů, a není tedy schopna poskytnout pevný základ pro nezbytné investice.

Třetí energetický balíček předpokládá vytvoření harmonizovaného právního rámce na evropské úrovni. Díky spolupráci vnitrostátních správních orgánů, energetických regulačních orgánů (pod záštitou Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů („ACER“)) a provozovatelů sítí (sdružených v Evropské síti provozovatelů elektroenergetických přenosových soustav („ENTSO“)) na evropské úrovni, začíná tento rámec nyní získávat konkrétní podobu.

Tato závazná evropská pravidla, která se označují jako kodexy sítě, jsou vytvářena, přijímána a stále ve větší míře uplatňována při každodenním praktickém fungování velkoobchodních trhů s plynem a elektřinou. Jejich dopady nemusí být bezprostředně zjevné jako dopady nového propojovacího vedení, ale představují skutečný pokrok, který je zásadní pro posílení přeshraničního obchodu s plynem a elektřinou. Míra pokroku mezi odvětvím elektřiny a plynu, jakož i mezi regiony, je však rozdílná a objevily se nové problémy.

3.2.1 Dosud dosažený významný pokrok a zbývající výzvy

Prvním předpokladem pro to, aby trh mohl fungovat, je zajistit, aby všichni účastníci trhu mohli využívat stávající infrastrukturu v oblasti plynu a elektřiny nediskriminačním způsobem a za přijatelnou cenu. Prioritou se tedy stalo přidělování kapacity a řízení překročení kapacity sítí a zejména propojovacích vedení. Cestu v tomto směru ukázaly pilotní projekty a včasné provedení na regionální úrovni.

Jako ukázkový příklad takové regionální spolupráce lze uvést tzv. propojování trhů v režimu na následující den, které bylo vytvořeno v únoru 2014 provozovateli sítě a energetickými burzami ze čtrnácti členských států²⁶. Jedná se o mechanismus, který řídí přeshraniční toky energie optimálním způsobem a vyrovnává cenové rozdíly od pobaltských států po Iberský poloostrov²⁷. Od května 2014 je se severozápadní Evropou propojen také jihozápadní evropský trh, tj. Španělsko a Portugalsko. Maďarsko, Slovensko a Česká republika rovněž jako první krok propojily své trhy, s cílem propojit tento trh s větším trhem na západě. Investiční signály a provozní účinnost by dále zlepšila struktura trhu, která lépe zohledňuje skutečné fyzické překážky. V plynárenském odvětví je příkladem úspěchu srovnatelného dopadu vytvoření platformy PRISMA v roce 2013, jejímž předmětem jsou transparentní a

²⁶ Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Rakousko, Spojené království, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Polsko a Švédsko. Připojilo se též Norsko jako nečlenský stát EU.

²⁷ Tisková zpráva Komise s názvem „Progress towards the Internal Energy Market 2014: Pilot project for EU wide electricity trade starts today“ (Pokrok směrem k vnitřnímu trhu s energií 2014: Pilotní projekt pro obchodování s elektřinou v celé EU začíná dnes) ze dne 4. února 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-14-0204_en.htm

jednotné aukce propojovací kapacity 28 provozovatelů přepravních soustav zajišťujících přepravu 70 % evropského plynu²⁸.

Již proběhla formalizace pravidel v prvních právně závazných kodexech sítě pro plynárenské odvětví. Pokud jde o odvětví elektřiny, jsme na dobré cestě k tomu, abychom první soubor kodexů přijali ke konci tohoto roku. Dalším krokem bude zaměřit se na usnadnění krátkodobého obchodování a rozvoj trhů pomocných služeb, což by umožnilo účast novým aktérům, včetně výrobců energie z obnovitelných zdrojů. Protože se naše energetické systémy musí vzhledem k proměnlivé větrné a solární energie stát pružnějšími, je důležité vytvořit krátkodobé trhy, které umožní kupujícím a prodávajícím nepřetržitě a v reálném čase přizpůsobovat své nákupy plynu a elektřiny, aby mohli v krátké lhůtě nakupovat nebo prodávat nepředvídané přebytky. Při tom je třeba zohlednit měnící se interakci mezi provozovateli přepravní soustavy a provozovateli distribuční soustavy, protože síť se stává inteligentnější. K tomu jsou rovněž mimořádně důležité přeshraniční vyrovnávací trhy, aby státy mohly účelně sdílet zdroje za účelem zvýšení bezpečnosti dodávek a snížení nákladů systému na vyrovnávání. Pokud jde o odvětví plynu, byl přijat závazný kodex sítě, který na úrovni EU harmonizuje odpovědnosti a práva různých aktérů a umožňuje obchody na takzvaných vyrovnávacích trzích. V odvětví elektřiny je připravován první soubor minimálních pravidel pro sladění nesourodé mozaiky vnitrostátních vyrovnávacích režimů.

Zdokonalují se provozní pravidla pro plynárenské a elektrické síť a probíhá standardizace protokolů pro interakci provozovatelů přenosových soustav za regulérních podmínek, jakož i v případech zatížení systému a ve stavu nouze. Cílem je zjednodušit postupy a učinit je odolnějšími. Až bude tento systém fungovat, bude to znamenat větší bezpečnost pro spotřebitele a větší jistotu pro investory. Významný, ale často podceňovaný problém při zajištění dlouhodobé bezpečnosti a bezpečného využívání zemního plynu občany EU i průmyslem se týká skutečnosti, že kvalita plynu se v důsledku nových dodavatelů a měnících se modelů toku mění. Členské státy by měly i nadále pečlivě posuzovat a oznamovat změny kvality zemního plynu.

Transparentnost se výrazně a v mnoha ohledech zvýšila. Regulační dohled pro zajištění integrity trhu a zabránění zneužívání trhu byl posílen díky uplatňování pravidel stanovených v nařízení REMIT z roku 2011²⁹. Počátkem roku 2015 vytvoří ENTSO-E centrální platformu pro transparentnost informací pro zveřejňování údajů na trzích s elektřinou³⁰. Účastníci trhu a investoři potřebují tyto údaje jako základ pro svá krátkodobá i dlouhodobá investiční rozhodnutí. Je nanejvýš důležité, aby regulační orgány a Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) pozorně sledovaly obchodní činnosti, protože spotřebitelé a tvůrci politik musí mít důvěru, že ceny nejsou manipulovány ve prospěch některých subjektů a na úkor spotřebitelů. Dobrým příkladem je vyšetřování ve Spojeném

²⁸ Další příkladem včasného provedení kodexu sítě pro přeshraniční přidělování kapacity je polská platforma GSA a maďarsko-rumunská RBP.

²⁹ Nařízení (EU) č. 1227/2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií, Úř. věst. L 326/1.

³⁰ Jak je vymezena v nařízení Komise (EU) č. 543/2013.

království oznámené regulačním úřadem Ofgem³¹. Je důležité, aby Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) a vnitrostátní regulační orgány disponovaly potřebnými zdroji, aby mohly tyto zásadní nové úkoly účinně provádět, a to v úzké spolupráci s orgány dohledu nad finančním trhem a orgány pro hospodářskou soutěž.

3.2.2 Je nutné přijmout další kodexy sítě a lépe je provádět

V pracích na zajištění rámce pro účinné využívání a rozvoj kapacit plynovodů a elektrických rozvodných sítí je třeba pokračovat a doplnit je.

Síťové sazby jsou citlivou otázkou jak v odvětví plynu, tak v odvětví elektřiny. Složení sazeb by mělo být transparentní a mělo by vycházet z jasných společných evropských pravidel tak, aby si uživatelé sítě mohli být jisti, že zaplatí spravedlivou cenu bez ohledu na to, v jaké zemi působí. Sazby mají také důležitý distribuční efekt: mezi výrobcí/dodavateli a spotřebiteli, jakož i přes hranice. Vnitřní trh s energií nebude dokončen, pokud sazby zůstanou výhradně záležitostí členských států, kde není plně zohledněn přeshraniční dopad. Příslušné kodexy sítí se v současné době nacházejí v rané fázi svého rozvoje, ale v příštích dvou letech budou muset být dokončeny a přijaty.

Jakmile bude dosaženo dohody mezi zúčastněnými stranami a tvůrci politik ohledně nejnaléhavější potřebných tržních pravidel, je nutné přenést pozornost na provádění a důsledné uplatňování v praxi. To vyžaduje v první řadě plnou spolupráci všech zúčastněných stran. Sítě ENTSO by měly aktivně plnit svoji úlohu při monitorování provádění kodexů sítě, což je úkol, který jim byl svěřen v rámci třetího energetického balíčku, ale který se dosud zdráhaly přijmout. Evropská agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) se vyzývá, aby kladla důraz také na provádění, tak jak to již začala dělat ve zprávě o řízení překročení kapacity v odvětví plynu, která byla zveřejněna v březnu 2014, a ve svých ročních zprávách o sledování trhu.

3.2.3 Inteligentní síť musí být přínosem pro energetický systém i pro domácnosti a malé a střední podniky

Co nejlepší využití nových technologií znamená odstranění překážek mezi velkoobchodními a maloobchodními trhy. Pokud spotřebitelé všech velikostí, včetně domácností a malých a středních podniků, mají mít prospěch z úpravy spotřeby a výroby podle cenových signálů velkoobchodního trhu, musí mít možnost nabídnout na trhu přímo či nepřímo svoji flexibilitu, a to vždy se svobodnou volbou³². Ve Švédsku je to již realitou a maloobchodní spotřebitelé stále více volí smlouvy o dodávkách elektřiny s dynamickými cenami³³.

Při provozování distribučních soustav se začnou objevovat některé složité problémy, kterým museli v minulosti čelit pouze provozovatelé přenosové soustavy. To znamená, že provozovatelé distribuční soustavy by museli investovat uvážlivěji, a to ne pouze do vedení, a

³¹ Tisková zpráva regulačního úřadu energie Ofgem ze dne 27. března 2014.

³² Čl. 15 odst. 8 směrnice o energetické účinnosti vyžaduje, aby poskytovatelé služeb reagující na poptávku měli přístup k organizovaným trhům za stejných podmínek jako dodavatelé.

³³ Podle švédského vnitrostátního regulačního orgánu se počet smluv s pohyblivou cenou mezi lety 2004 a 2014 zvýšil ze 4 % na 38 %. Zdroj: EI, 17. dubna 2014.

řešit místní omezení sítě prostřednictvím trhů, na nichž se obchoduje s flexibilitou transparentním způsobem za rovných podmínek pro všechny, kteří ji nabízejí. Znamená to rovněž, že provozovatelé distribuční soustavy musí obdržet odpovídající pobídky prostřednictvím nařízení o sazbách³⁴.

Datový provoz v inteligentních sítích výrazně vzroste. Spotřebitelé již mají právní nárok rozhodnout se, kdo má přístup k jejich údajům měření³⁵, avšak vnitrostátní regulační orgán nebo členský stát potřebuje stanovit jasné postupy pro správu údajů s cílem zajistit soukromí, bezpečnost a nediskriminační přístup. Inteligentní měřiče budou poskytovat podrobná a ověřená data o spotřebě, která se použijí při účtování konečnému spotřebiteli. Údaje o spotřebě v reálném čase z domácnosti, inteligentního zařízení nebo elektrického automobilu nevyžadují ověření provozovatelem distribuční soustavy: za účelem vytvoření konkurenčního trhu s inovativními energetickými službami by tyto údaje měly být přímo přístupné spotřebiteli nebo jakékoli straně na základě souhlasu spotřebitele³⁶.

Různé pilotní projekty poskytují smíšený obraz zájmu spotřebitelů o inovativní služby a je obtížné předvídat snížení ceny solárních panelů nebo baterií, avšak je zřejmé, že integrace obnovitelných zdrojů energie a důraz na energetickou účinnost změní způsob, jakým je elektřina vyráběna, přepravována a spotřebovávána. Regulační rámec se musí přizpůsobit této proměně a zajistit, aby spotřebitelé mohli mít kontrolu nad svojí spotřebou energií způsobem, který by zvyšoval energetickou účinnost celého systému.

4. PROVÁDĚNÍ A HLUBŠÍ INTEGRACE ZALOŽENÁ NA REGIONÁLNÍ INTEGRACI

V návaznosti na dohodu hlav států nebo předsedů vlád týkající se důležitosti dokončení vnitřního trhu s energií v roce 2014 Komise uveřejnila akční plán pro dokončení vnitřního trhu s energií, který sestává z 22 konkrétních opatření, která mají být přijata a která se týkají prosazování stávajících právních předpisů, fungování maloobchodního trhu a přeměny energetických systémů³⁷.

4.1 Pokrok při zajištění prosazování předpisů a dobře navržená veřejná intervence

Pokud jde o prosazování předpisů, případy porušení z důvodu částečného provedení směrnice třetího energetického balíčku, které Komise řešila od roku 2011, přinesly ovoce v tom smyslu, že přiměly členské státy, aby zavedly vnitrostátní právní předpisy pro plné provedení

³⁴ Jak je definováno v čl. 37 odst. 8 směrnice 2009/72/ES.

³⁵ Podle definice přílohy I bodu 1 písm. h) směrnice 2009/72/ES.

³⁶ Ustanovení čl. 4. odst. 12 směrnice 2014/94/EU o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva vyžaduje, aby spotřebitelé měli možnost uzavírat smlouvy na dodávky elektřiny pro elektrické automobily samostatně. To umožní novým obchodním modelům prodávat vozidla s „předplacenou elektřinou“. Když je to možné v případě automobilů, je to možné i v případě zařízení v budovách.

³⁷ To bylo součástí sdělení o vnitřním trhu s energií z listopadu 2012. Devět z těchto opatření bylo specificky zaměřeno na fungování maloobchodního trhu v různých členských státech.

směrnice³⁸. Komise nyní obrací svoji pozornost na kontroly nedodržování předpisů, aby ověřila, zda opatření oznámená členskými státy třetí balíček řádně provádějí.

Bylo rovněž dosaženo pokroku při řešení hrozby nekoordinovaných a protichůdných vnitrostátních opatření poškozujících vnitřní trh. Ve výše uvedeném sdělení o veřejné intervenci a v pokynech ke státní podpoře v oblasti energetiky a životního prostředí Komise poskytla členským státům pokyny s cílem zajistit, aby jejich intervence byly nezbytné a přiměřené, přičemž poukázala na jejich klíčovou úlohu spočívající v podpoře úspěšného vnitřního trhu a nikoli v jeho úmyslném či neúmyslném poškozování. Pokud jsou intervence odůvodněné, například pro podporu obnovitelných zdrojů energie, měly by být koncipovány tak, aby usnadňovaly integraci trhu.

Členské státy, které již zavedly kapacitní mechanismy (například Řecko a Irsko), je nyní začínají měnit, aby je uvedly v soulad s pokyny poskytnutými Komisí. Spolupráce mezi Komisí, vládami členských států, regulačními orgány a provozovateli přenosové soustavy bude v této složité problematice i nadále velmi důležitá, zejména při posuzování toho, jakým způsobem lze nejlépe dosáhnout přínosů z integrovaného přístupu. V současné době několik členských států, včetně Francie a Itálie, plánuje zavést kapacitní mechanismy, zatímco jiné členské státy, jako například Německo, aktivně zvažují vypracování záložních mechanismů. Zatímco dobře navržená opatření mohou nabídnout přiměřené a účinné řešení konkrétních nedostatků v oblasti přiměřenosti výrobních kapacit, špatně koncipované systémy budou zbytečně zatěžovat účty spotřebitelů a mohou narušit investice do energetické účinnosti a nových propojovacích vedení a mít dopad na naši politiku v oblasti dekarbonizace.

Komise ve svých pokynech zdůraznila, že je nezbytné provést důkladnou a objektivní analýzu, která přezkoumá všechny možné příčiny a veškerá možná nápravná opatření, pokud jde o obavy o zabezpečení dodávek. V tomto ohledu je zásadní regionální spolupráce, aby nebyla opomenuta možná přeshraniční řešení, která mohou být účinnější a méně nákladná. Komise konstatuje, že sousední členské státy, jako např. Francie a Španělsko, Spojené království a Irsko, Belgie a Nizozemsko nebo pobaltské státy mají často doplňující skladby zdrojů energie s přebytkem kapacity v jedné zemi a potenciálními nedostatky v zemi druhé. Lepší integrace těchto trhů a nalezení společných řešení by mohlo být levnější a mohlo by být přínosné pro všechny. Předpokladem pro fungování těchto společných řešení je však politický závazek v dotčených zemích.

Komise jako minimální požadavek pro kapacitní mechanismy žádá, aby byly otevřené pro zahraniční kapacity, které mohou účinně přispívat ke splnění požadovaných standardů pro zabezpečení dodávek v dotčených členských státech. Druhým požadavkem je, že kapacitní mechanismy musí podporovat a oceňovat řešení na straně poptávky ve stejném rozsahu jako na straně výroby. Musí být podporovány flexibilita výroby i poptávky tak, aby kapacitní

³⁸ K 22. září 2014 probíhají řízení pro částečné provedení již jen vůči dvěma členským státům, přičemž jeden z nich nedávno přijal další právní předpisy, které jsou v současné době posuzovány Komisí.

mechanismy doplňovaly v této souvislosti pobídky vyplývající z proměnlivých cen elektřiny v rámci denního, vnitrodenního a vyvážovacího trhu.

Komise provádí podrobné studie o hodnocení přiměřenosti výroby energie a energetické soustavy v Evropě. Tyto studie pomohou určit odpovídající normy, které jsou vhodné pro účinné fungování vnitřního trhu s energií. Na této činnosti se bude podílet síť ENTSO-E, Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů a orgány členských států, a to i prostřednictvím koordinační skupiny pro otázky elektrické energie. Výsledek těchto studií poskytne objektivní důkazní základ pro budoucí práci Komise.

Podobně již existují náznaky, že lepší spolupráce a výměna údajů nemohou být samy o sobě dostatečné k tomu, aby řešily regionální přetížení nebo reagovaly na širší narušení systému v reálném čase. Dobrovolné regionální iniciativy provozovatelů přenosové soustavy, které vznikly jako reakce na tuto skutečnost, budou cenným zdrojem informací, pokud jde o účinnost regionálních kontrolních středisek s přesně vymezenými rozhodovacími pravomocemi ve zvláštních provozních záležitostech.

4.2 Potřeba regionálního přístupu

Při pokroku na cestě k vytvoření fungujícího vnitřního trhu s energií hrají klíčovou úlohu Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů a síť ENTSO. Komise nedávno předložila hodnocení prvních let fungování Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů a dospěla k závěru, že agentura se stala důvěryhodnou a uznávanou institucí, jež zastává významnou pozici v rámci právních předpisů EU a zaměřuje se na správné priority³⁹. Avšak spolupráce mezi Agenturou pro spolupráci energetických regulačních orgánů a sítěmi ENTSO bude muset být prohloubena, neboť integrace trhů postupuje a otázky týkající se regulace mají častěji přeshraniční povahu. Institucionální rámec musí být připraven účinně řešit praktické otázky regulace, které vyvstanou.

Mají-li Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů a síť ENTSO fungovat efektivně, je zásadní aktivní účast jejich členů. Velká většina vnitrostátních regulačních orgánů se účastní pracovních skupin Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů nebo tyto skupiny vede. Komise je znepokojena snižováním počtu zaměstnanců a rozpočtů regulačních orgánů v několika členských státech, zejména z důvodu, že rozsah jejich úkolů se v minulých letech rozšířil. Provádění doporučení rozpočtové politiky v rámci Paktu o stabilitě a růstu nesmí být ohroženo, avšak v některých zemích se zdá, že regulační orgány jsou strukturálně podfinancované⁴⁰. Stejně znepokojující je skutečnost, že v omezeném počtu zemí není dosud plně zavedena nezávislost regulačních orgánů a potřebné rozdělení pravomocí.

Regionální přístup má a v budoucnu bude mít rozhodující význam pro integraci evropského trhu s energií. Umožňuje okamžité výsledky a může stimulovat přeshraniční obchod, zvyšovat bezpečnost dodávek a usnadňovat integraci obnovitelných zdrojů energie. Pro řešení

³⁹ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/acer/doc/20140122_acer_com_evaluation.pdf

⁴⁰ Viz zprávy o jednotlivých zemích, které jsou připojeny k tomuto sdělení.

zvláštních výzev daného regionu může být často rychlejší a vhodnější spolupráce v menší skupině než v rámci celé EU⁴¹.

Regionální iniciativy poskytují pevný základ pro vytvoření vnitřního trhu s energií prostřednictvím konkrétních výsledků, které jsou přímo viditelné. Může jít o rozšíření přeshraniční síťové infrastruktury, jako je například iniciativa zemí v oblasti severních moří týkající se mořských sítí, jejímž cílem je vybudovat v Severním moři propojenou vysokonapěťovou přenosovou soustavu, která lépe propojí trhy a usnadní bezpečnou integraci větrných parků na moři. Dalším příkladem je plán propojení pobaltského trhu s elektrickou energií (BEMIP), jehož cílem je ukončit izolaci Pobaltí a plně ho integrovat do evropských trhů s energií, a tím zvýšit bezpečnost dodávek zemního plynu. Spolupráce ve střední a jihovýchodní Evropě je rovněž důležitá pro vytvoření širších možností pro získávání plynu v regionu a snížení závislosti na jediném zdroji dodávek. Spolupráce mezi Řeckem, Itálií a Albánií podporovaná Komisí byla například účinná při zavádění vhodného regulačního rámce pro Transjadranský plynovod (TAP), čímž se zvýší zdroje zemního plynu z oblasti Kaspického moře na trh EU.

Regionální iniciativy ukazují rovněž svou konkrétní hodnotu ve (včasném) provádění kodexů sítě. To dokládají příklady uvedené v odstavci 3.2.1 týkající se iniciativy propojení trhů v odvětví elektrické energie a aukční platformě PRISMA pro potrubní kapacity v odvětví zemního plynu. Integrace trhu se tedy vyvíjí směrem ze severu na jih a ze západu na východ, a to na základě konkrétních projektů zahájených na regionální úrovni.

V budoucnu by regionální integrace trhu měla pokračovat, neboť je rozhodujícím krokem na cestě ke konečné konsolidaci jednotného trhu s energií v celé EU⁴². Značná pozornost by proto měla být věnována posílení koordinace různých regionálních procesů, aby byla zajištěna jeho konečná konvergence a integrace.

4.3 Zintenzivnění úsilí

Jak bylo uvedeno v kapitole 3 tohoto sdělení, při dokončení regulačního rámce, který je základem trhu, bylo dosaženo značného pokroku, avšak je zapotřebí vystupňovat úsilí zejména při dokončení kodexů sítě v odvětví energetické energie a dohledu nad jejich včasným a správným prováděním v rámci celé EU.

Většina opatření z akčního plánu z roku 2012 byla provedena nebo je na dobré cestě ke svému provedení, čímž EU učinila značný pokrok při dokončení vnitřního trhu s energií, který byl plánován v době přijetí třetího energetického balíčku. V žádném případě však nemůžeme usnout na vavřínech. I když budou zavedena všechna pravidla, budou orgány na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU trvale muset sledovat a zajišťovat jejich vymáhání a dodržování

⁴¹ Regionální integrace byla dosud úspěšná. Způsob spolupráce v odvětví energetiky ukázaly severské země, a to včasnou integrací jejich trhů v rámci burzy Nordpool. Podobně v rámci pětistranného energetického fóra v západní Evropě byly zahájeny průlomové integrační projekty jak v odvětví elektřiny, tak v odvětví plynu.

⁴² EU podporuje regionální integraci v odvětví energetiky také v rámci makroregionálních strategií, jakož i v rámci Evropské územní spolupráce („ETC“).

rovných podmínek pro všechny účastníky. Konzistentní a správné uplatňování pravidel upravujících činnost distribuční soustavy, zejména třetího energetického balíčku a směrnice o energetické účinnosti, při zohlednění technologického pokroku, je nezbytné pro zajištění toho, aby zvýšená inteligence byla přínosná pro spotřebitele a pro energetickou soustavu jako celek.

Nad rámec akčního plánu z roku 2012 se Komise domnívá, že prohloubení integrace vnitřního trhu s energií by mohlo přinést další výhody. Návrh Komise týkající se nového rámce politiky v oblasti klimatu a energie do roku 2030 a rovněž evropská strategie energetické bezpečnosti jasně stanoví, že další integrace trhů s energií bude předpokladem pro splnění střednědobých až dlouhodobých cílů.